

VILJANDI VALLAVALITSUS

Kiini päikeseelektrijaama detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhinnang

Koostas: Liisa Kaasik
keskkonnaspetsialist
Viljandi Vallavalitsus

Viljandi 2022

Sisukord

1.	Strateegilise planeerimisdokumendi ja kavandatava tegevuse lühikirjeldus	2
1.1.	Kavandatava tegevuse lühikirjeldus ja asukoht	2
1.2.	Strateegiline planeerimisdokument, keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhinnangu eesmärk ja vajadus.....	2
2.	Seotus teiste strateegiliste planeerimis-dokumentidega	3
2.1.	Maakonnaplaneering	3
2.2.	Pärsti valla üldplaneering.....	3
2.3.	Koostatav Viljandi valla üldplaneering.....	3
2.4.	Üleriigiline planeering „Eesti 2030+“.....	4
3.	Mõjutatava keskkonna kirjeldus ja tegevusega eeldatavalt kaasnev mõju	4
3.1.	Maakasutus	4
3.2.	Loodusvarade kasutus	5
3.3.	Pinnas	5
3.4.	Veestik ja vee kasutus	5
3.5.	Taimkate ja loomastik.....	6
3.6.	Kaitstavad loodusobjektid ja Natura 2000 alad	6
3.7.	Heited – müra, vibratsioon, õhusaaste, tahked jäätmed	7
3.8.	Ajaloolise, kultuurilise või arheoloogilise väärtusega maastikud ja kohad	7
3.9.	Inimese tervis ja vara	7
3.10.	Hinnang KSH algatamise vajalikkuse kohta.....	8
4.	Asjaomaste asutuste seisukohad.....	9
5.	Kokkuvõte	9

1. Strateegilise planeerimisdokumendi ja kavandatava tegevuse lühikirjeldus

1.1. Kavandatava tegevuse lühikirjeldus ja asukoht

Elelevi OÜ (registrikood 14272593) esindaja Mark Orav esitas ettepaneku detailplaneeringu algatamiseks Viljandimaal Viljandi vallas Kiini külas katastriüksustel 62902:002:0051 (Küünipõllu), 62902:002:0049 (Küüni-Hansu), 62902:002:0362 (Songa), 62902:002:0361 (Songa). Ettepaneku tegija soovib sinna rajada päikeseelektrijaama. Detailplaneeringuala suurus on ligikaudu 19 ha.

Päikeseelektrijaam on oma olemuselt tootmisettevõtte (elektrijaam), mis kujutab endast pinnasesse rammitud metallist tugivaiadele lõuna suunas paigaldatavaid päikese paneele. Paneelid asuvad gruppides/moodulites, mis ühendatakse elektrikaablitega. Päikeseelektrijaam piiratakse aiaga.

1.2. Strateegiline planeerimisdokument, keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhindangu eesmärk ja vajadus

Strateegiline planeerimisdokument keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi KeHJS) tähenduses on antud juhul detailplaneering - üldplaneeringu elluviimiseks ja ruumilise terviklahenduse tagamiseks koostatav ehitustegevuse alusdokument.

Taotletaval planeeringualal kehtib Pärsti Vallavolikogu 19.04.2006 määrusega nr 13 kehtestatud üldplaneering. Üldplaneeringu kohaselt on detailplaneeringu koostamine kohustuslik tootmismaa krundi moodustamisel väljaspool kompaktse asustusega territooriumi. Üldplaneeringu kohaselt asub taotletav planeeringuala peamiselt põllumajandusmaa juhtotstarbega maa-alal. Taotletud detailplaneeringu ulatust ja eesmärki arvesse võttes on taotletav detailplaneering kehtiva üldplaneeringuga määratud juhtotstarvet muutev. Detailplaneeringut taotletavale alale varem koostatud ei ole.

Kiini päikeseelektrijaama detailplaneeringu puhul tuleb keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KSH) algatamist kaaluda ja anda selle kohta eelhindang järgmistel alustel:

- koostatakse detailplaneering planeerimisseaduse § 142 lõike 1 punktis 1 või 3 sätestatud juhul (üldplaneeringuga määratud maakasutuse juhtotstarbe ulatuslik muutmine või muu kohaliku omavalitsuse üksuse hinnangul oluline või ulatuslik muutmine).
- Üldplaneeringu põhilahenduse muutmise ettepanekut sisaldava detailplaneeringu koostamisel tuleb anda eelhindang ja kaaluda KSH-d, lähtudes KeHJS § 33 lõigetes 4 ja 5 sätestatud kriteeriumidest ning § 33 lõike 6 kohaste asjaomaste asutuste seisukohtadest (planeerimisseadus § 142 lg 6).

Kavandatava tegevuse puhul on vaja hinnata, kas eeldatavalt võib ilmnedagi mõjusid, mis välistavad maakasutuse otstarbe muutmise lubatavuse ja võimaluse päikeseelektrijaama rajamise ehitusõiguse määramiseks. Mõjude väljaselgitamiseks antakse kavandatavale tegevusele eelhindang, mille eesmärk on tagada otsustajatele (Viljandi Vallavolikogu) asjakohane informatsioon KSH algamise või algamata jätmise otsuse tegemisel.

KSH vajalikkuse kohta tuleb küsida seisukohta kõigilt asjaomastelt asutustelt vastavalt KeHJS § 33 lõikele 6. Lõpliku otsuse KSH algamise ja algamata jätmise kohta langetab Viljandi Vallavolikogu.

2. Seotus teiste strateegiliste planeerimis-dokumentidega

2.1. Maakonnaplaneering

Viljandi maakonnaplaneering 2030+ on kehtestatud Riigihalduse ministri poolt 06.04.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/75. Maakonnaplaneeringu peamine eesmärk on maakonna ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määratlemine, tasakaalustades seejuures riiklikud ja kohalikud huvid.

Maakonnaplaneering seab taastuvenergia objektide kavandamise üldise tingimusena vältida päikeseenergia tootmiseks mõeldud alade kavandamist väärtuslikele maastikele, roheline võrgustiku ja väärtusliku põllumajandusmaa aladele.

Taotletav planeeringuala asub maakonnaplaneeringu kohaselt väärtuslikul põllumajandusmaal. Ala ei asu väärtuslikul maastikul ega roheline võrgustiku alal.

2.2. Pärsti valla üldplaneering

Taotletaval planeeringualal kehtib Pärsti Vallavolikogu 18.02.1999 määrusega nr 8 kehtestatud üldplaneering. 05.11.2013 moodustus Viljandi vald, mis on Paistu valla, Pärsti valla, Saarepeedi valla ja Viiratsi valla õigusjärglane.

Üldplaneeringu kohaselt on maakasutuse juhtotstarve põllumajandusmaa. Maakasutuse juhtotstarbe ulatusliku muutmise tõttu tuleb taotletavat detailplaneeringut pidada üldplaneeringut muutmaks. Detailplaneeringut taotletavale alale varem koostatud ei ole.

2.3. Koostatav Viljandi valla üldplaneering

Koostamisel olev Viljandi valla üldplaneering on vastu võetud Viljandi Vallavolikogu 30.12.2020 otsusega 1-3/319. Käesoleva eelhindangu koostamise ajal ei ole see veel kehtivaks õiguslikuks aluseks, kuid näitab kavatsust perspektiivse maakasutustotstarbe ja -tingimuste osas.

Põllumajandusmaa taotletaval ei vasta koostamisel oleva Viljandi valla üldplaneeringu kohaselt väärtusliku põllumajandusmaa definitsiooniga alale.

2.4. Üleriigiline planeering „Eesti 2030+“

Energeetikavaldkonna ühe peamise eesmärgina tuuakse planeeringus välja, et tuleb vältida soovimatut mõju kliimale, saavutada taastuvenergia suurem osakaal energiavarustuses, tagada energiasäästlike meetmete rakendamine ja energiatootmise keskkonnamõju vähendamine. Planeeringus tuuakse välja, et elektritootmisvõimsuse arendamisel on vaja keskenduda Eesti varustamisele energiaga. Uued energiatootmisüksused tuleb paigutada ruumis ratsionaalselt ja kestlikult. Energiajulgeoleku kindlustamiseks tasub Eestil – lisaks põlevkivienergeetikale – keskenduda senisest rohkem hajutatumale piirkondlikule energiatootmisele. See parandab üldist energiajulgeolekut ja võimaldab paremini ära kasutada kohalikke energeetilisi ressursse (sealhulgas päike).

3. Mõjutatava keskkonna kirjeldus ja tegevusega eeldatavalt kaasnev mõju

3.1. Maakasutus

Planeeringuala asub Kiini külas katastriüksustel 62902:002:0051 (Küünipõllu), 62902:002:0049 (Küüni-Hansu), 62902:002:0362 (Songa), 62902:002:0361 (Songa) vastavalt lisatud asendiplaanile (lisa 1), millede sihtotstarve on maatulundusmaa 100%. Ala on valdavalt põllumajanduslikus kasutuses.

Planeeringuala ümbritsevad maatulundusmaa 100% sihtotstarbega kinnistud. Ala on valdavalt ümbritsetud metsa ja haritava maaga. Ala piirneb Puna teega (89901:001:0063).

Planeeringualal on järgmised kitsendused:

- Kõssa maaparandussüsteemi maa-ala (6114240010040001) Küünipõllu ja Küüni-Hansu kinnistutel
- Elektripaigaldise kaitsevöönd

Kavandataval detailplaneeringualal asub kolm PRIA põllumassiivi (nr 57946596739, 57946584296 ja 57946587382), kus 18.06.2022 seisuga on kasvatatud talinisu ja kaera.

Hinnang – Kavandatav tegevus hõivab põllumajanduslikus kasutuses oleva maa. Kuna päikeseelektrijaama ehituse ja kasutamisega ei kaasne pinnamoe muutumist ja tootmise lõppemisel on võimalik antud ala kasutada uuesti endisel viisil, siis mõju maakasutusele võib pidada minimaalseks.

3.2. Loodusvarade kasutus

Planeeringualal ei toimu kaevandamist ja ala ei asu maardlal. Maa-ameti maardlate kaardirakenduse andmetel ei asu planeeringualal maavarade leiukohti ja ala ei asu maavarade levialadel või perspektiivaladel. Planeeringuga kavandatav tegevus ei näe ette sellel alal taastumatute loodusressursside kasutamist. Kavandatava tegevuse elluviimiseks ei kasutata pinna- ja põhjavett.

Hinnang – Otsene mõju piirkonna loodusvaradele puudub, kuna eeldatavalt antud alal kaevandama ei hakata. Kaudselt võib mõju pidada pigem positiivseks, sest taastuvenergia kasutamine vähendab taastumatute ressursside kasutamist energia tootmise eesmärgil.

3.3. Pinnas

Maa-ameti mullastiku kaardirakenduse andmetel paiknevad alal erinevad mullad. Alal esineb gleistunud kahkjad leetunud mullad (LPg), kahkjad leetunud mullad (LP), gleistunud leetjad ja gleistunud kahkjad leetunud mullad (KIg;LPg).

Päikeseelektrijaama rajamine ei too mullastikule kaasa pöördumatuid muutusi, mis välistavad maa taaskasutamist endisel otstarbel. Mõningal määral saab mõjuks mullastikule pidada mikrokliima muutumist paneelidega kaetud alal, kus paneelid takistavad otsese päikesevalguse ja sademete jõudmist maapinnale.

Hinnang – Kavandatav tegevus hõivab põllumajandusmaa, mistõttu ei ole ala kasutamine põllumajanduslikul eesmärgil võimalik kuni elektrienergia tootmise lõppemiseni. Kuna kavandatav tegevus ei muuda oluliselt pinnase omadusi, siis mõju pinnasele on minimaalne.

3.4. Veestik ja vee kasutus

Planeeringuala jääb Kõssa maaparandussüsteemi maa-alale (6114240010040001), mistõttu tuleb detailplaneeringuga kavandatav tegevus kooskõlastada Põllumajandus- ja Toiduametiga.

Planeeringuala asub suhteliselt kaitstud põhjaveega alal. Kavandatava tegevusega ei muudeta pinna- ja põhjaveerežiimi. Päikeseelektrijaam ei vaja detailplaneeringuga veehaaret ega reoveesüsteemi kavandamist. Sademevee loomulik imbumine pinnasesse on tagatud kogu planeeringuala ulatuses.

Päikeseelektrijaama rajamise ehitusperioodil kasutatakse seadmeid, mille puhul on võimalikud lekked pinnasesse. Tegemist on vähetõenäolise ning lühiajalise mõjuga, mis taandub ehitustegevuse lõppemisel. Ehitamisel on oluline kasutada nõuetele vastavaid seadmeid. Päikeseelektrijaama kasutusel ei kaasne heitmeid pinna- ja põhjavette.

Hinnang – päikeseelektrijaama rajamise ja kasutamise mõju pinna- ja põhjaveele puudub või on minimaalne.

3.5. Taimkate ja loomastik

Tõenäoliselt saab pidada, et päikesepaneelide olemasolu muudab planeeringuala mikrokliimaatilisi tingimusi, see tähendab näiteks, et paneelide all on suvel jahedam ja talvel seevastu soojem, kui paneelideta alal. Paneelide all on ööpäevane niiskuse ja temperatuuri kõikumine väiksem. Paneelide all, kus valgust on vähem, väheneb taimetiku biomass ja liigirikkus. Samas ei ole see pöördumatu, sest päikeseelektrijaama rajamisega ei rikuta ega hävitata oluliselt mullastikku.

Päikeseelektrijaama olulisemaks mõjuks loomastikule on avatud maastiku hõivamine ja tarastamine, mis piirab loomade liikumist. Eelkõige on takistatud suurimetajate liikumine.

Meetmed võimaliku negatiivse mõju vähendamiseks:

- Liigirikkuse vähenemist saab pidurdada vältides üldhävitava toimega herbitsiidide kasutamist päikeseelektrijaama alal.
- Pisiimetajate liikumise piiramise negatiivset mõju saab vähendada, valides piirdeaedade võrkude silma võimalikult suure.

Hinnang – mõju taimestikule ja loomastikule võib tervikuna pidada väheseks.

3.6. Kaitstavad loodusobjektid ja Natura 2000 alad

Kaitstavad loodusobjektid on kaitsealad (sh kaitsealused pargid), hoiualad, kaitsealused liigid ja kivistised, püsielupaigad, kaitstavad looduse üksikobjektid ning kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavad loodusobjektid. Natura 2000 on üleeuroopaline kaitstavate alade võrgustik, mille eesmärk on tagada haruldaste või ohustatud lindude, loomade ja taimede ning nende elupaikade ja kasvukohtade kaitse või vajadusel taastada üleeuroopaliselt ohustatud liikide ja elupaikade soodne seisund.

Planeeringuala ei asu ei asu Natura 2000 alal ja samuti ei jää Natura 2000 võrgustiku alasid kavandatava tegevuse mõjupiirkonda, mistõttu ei ole Natura-eelhindamise läbiviimine vajalik.

Planeeringualal ei asu kaitstavaid loodusobjekte, kuid ala ei piirneb Kuninga-Rimmu looduskaitsealaga (KLO1000729). Kuninga-Rimmu looduskaitseala kaitse-eesmärk on kaitsta, säilitada ja taastada väärtuslikke metsakooslusi. Päikeseelektrijaamal on lokaalne mõju, mistõttu eeldatavalt ei teki planeeringu elluviimisel selliseid negatiivseid mõjusid, mis seaksid ohtu väärtuslike metsakoosluste säilimise või taastumise. Planeeringu elluviimisel ei ole vajalik puittaimestiku raie.

Hinnang – mõju kaitstavatele loodusobjektidele ja Natura 2000 võrgustiku aladele eeldatavalt puudub, kuna planeeringualal ei kavandata tegevusi, mis kujutaksid ohtu kaitsealade kaitse-eesmärkidele.

3.7. Heited – müra, vibratsioon, õhusaaste, tahked jäätmed

Päikeseelektri tootmisega ei kaasne enamlevinumaid keskkonnahäiringuid nagu müra, vibratsioon, õhusaaste, tahked jäätmed.

Müra ja vibratsioon tekib ajutiselt päikeseelektrijaama rajamise käigus. Tahkeid jäätmeid võib tekkida minimaalselt seadmete rikestest, mida ei ole võimalik parandada. Ehitustegevuse lõppedes ja päikeseelektrijaama amortiseerumise järel selle kasutamisest kõrvaldamisel tekkivad jäätmed tuleb käidelda vastavalt nõuetele, eelistades sealjuures ringlussevõttu.

Hinnang - kavandatava tegevuse mõju keskkonnale puudub või on minimaalne.

3.8. Ajaloolise, kultuurilise või arheoloogilise väärtusega maastikud ja kohad

Planeeringualal ei asu kultuurimälestisi. Planeeringuala ei asu kultuurimälestiste kaitsevööndis. Lähim objekt – Neumanni kinnistul asuv kalmistu (mälestise registri nr 13298) – asub planeeringualast ligikaudu 0,9 km kaugusel.

Hinnang - planeeringuala mõju ajaloolise, kultuurilise või arheoloogilise väärtusega maastikele ja kohtadele puudub.

3.9. Inimese tervis ja vara

Päikeseelektri tootmisest tulenevalt on negatiivsete tervisemõjude esinemise tõenäosus väike. Levinumate häiringute (müra, suits, tolm ja lõhnareostus) puudumisel puudub ka nende kumulatiivne mõju. Eeldatavalt mõjutatav elanikkond on väike, kuna planeeringuala asub hajaasustusega alal.

Planeeringuga kaasneb maastikupildi visuaalne muutus, kus harjumispärane avatud vaatega põllumajandusmaa asendub ümbritsetud taraga ja paneelidega kaetud alaga. Visuaalne mõju on subjektiivne ja sõltub vaatlejast.

Lähim elumaja asub Songa kinnistul (62902:002:0361), mis asub ühtlasi ka kavandataval detailplaneeringualal. Teadaolevalt Songa kinnistul elanikke ei ole. Teine lähim elamu asub detailplaneeringualast ca 100 m kaugusel Paisuoja kinnistul (62902:002:0230).

Olulist avariiõhtu näha ei ole. Päikeseelektrijaama turvasüsteem koosneb üldjuhul kaamerate süsteemist ja perimeetri valvest (aiaga piiratud), vältimaks õnnetusjuhtumeid juhusliku sattumise tõttu ala territooriumile. Vältimaks pahatahtliku käitumist ja õnnetusi selle tagajärjel, kuid elektri- ja tuleohutuse tagamiseks tagab põhikaitsena ohutuse põhiisolatsioon ohtlike pingestatunud osade ja pingealdisete juhtivate osade vahel ning kaitsekatete ja kaitseümbriste kasutamine. Rikkekaitsena tagab ohutuse toite automaatne väljalülitamine koos maandatud kaitse-potentsiaaliühtlustussüsteemi väljaehitamisega.

Hinnang – kavandatava tegevuse oluline mõju inimese tervisele ja varale puudub.

3.10. Hinnang KSH algatamise vajalikkuse kohta

Kiini päikeseelektrijaama detailplaneeringu elluviimisega kaasnevateks asjakohasteks mõjudeks on maastikupildi visuaalne muutus ja väärtusliku põllumajandusmaa hõivamine.

Ala visuaalne mõju on subjektiivne ja sõltub vaatlejast, detailplaneeringu protsessi kaasatakse piirinaabrid.

Päikeseelektrijaama näol ei ole tegemist pöördumatu mõjuga mullastikule ja põllumajandusmaale ning päikeseenergia tootmise lõppemisel saab antud ala kasutada endisel või vajadusel muul otstarbel.

Käesoleva eelhindangu koostaja on seisukohal, et taotletud asukohas päikeseelektrijaama rajamine ja maakasutuse otstarbe muutmine tootmismaaks ei ole detailplaneeringu algatamisel KSH algatamine tingimata vajalik järgnevatel põhjustel:

- tegemist ei ole olulise keskkonnamõjuga tegevusega KeHJS § 6 lõike 1 mõistes;
- ei kavandata detailplaneeringut, mis omab eeldatavalt olulist keskkonnamõju kaitstavatele loodusobjektidele või Natura 2000 võrgustiku aladele;
- ei kavandata detailplaneeringut olulise ruumilise mõjuga ehitise ehitamiseks;
- puudub piiriülene ja kumulatiivne mõju;
- puuduvad olulised mõjutused kultuuripärandile;
- puudub oht inimese tervisele ja varale;
- võimalike mõjude ruumiline ulatus on väike;
- maakasutuse otstarbe muutmisega tootmismaaks ja päikeseelektrijaama rajamisega ei kaasne pöördumatuid muutusi, mis välistaksid antud ala kasutamise endisel otstarbel või võimalikel muudel otstarvetel;
- Kavandatava tegevusega ei kaasne levinumaid keskkonnahäiringuid, nagu müra, vibratsioon, tolm, lõhnareostus, jäätmed ja reovesi.

4. Asjaomaste asutuste seisukohad

Käesoleva eelhindangu alusel tehtud otsuse eelnõu saadetakse seisukoha võtmiseks Keskkonnaametile, Põllumajandus- ja Toiduametile ja Päästeametile. Asutuste seisukohad kajastatakse ja analüüsitakse Kiini päikeseelektrijaama detailplaneeringu algatamise otsuses ning põhjendatakse seisukohtadega arvestamist või arvestamata jätmist.

5. Kokkuvõte

Kiini päikeseelektrijaama detailplaneeringu KSH eelhindangu eesmärk oli jõuda selgusele, kas kavandatava tegevusega võib eeldatavalt kaasneda oluline ebasoodne mõju keskkonnale ehk kas eeldatavalt võib ilmnedagi mõjusid, mis välistavad maakasutuse otstarbe muutmise lubatavuse ja võimaluse päikeseelektrijaama rajamise ehitusõiguse määramiseks.

KSH eelhindang näitas, et Kiini päikeseelektrijaama detailplaneering ei too kaasa olulist keskkonnamõju looduskeskkonnale, ei sea ohtu inimese tervist ja heaolu, kultuuripärandit või vara. Mõjutustest olulisemaks võib pidada visuaalset mõju ja põllumajandusmaa hõivamist. Päikeseelektrijaama ehitamisega kaasnevad võimalikud mõjud (nt müra ja vibratsioon) on lühiajalised ja ilmnevad vaid ehitusajal.

Eeltoodust tulenevalt leiab KSH eelhindangu koostaja, et KSH algatamine ei ole põhjendatud. KSH algatamise lõpliku otsuse langetab Viljandi Vallavolikogu.